

Coimisiún na Scrúduithe Stáit State Examinations Commission

Scéimeanna Marcála

Scrúduithe Ardteistiméireachta, 2005

Gaeilge

Ardleibhéal

Marking Scheme

Leaving Certificate Examination, 2005

Irish

Higher level

SCRÚDUI THE TEISTIMÉIREACHTA, 2005GAEILGEARDTEISTIMÉIREACHT, ARDLEIBHÉALSCÉIM MHARCÁLAPÁIPÉAR I (170 marc)**CEIST 1****- CEAPADÓIREACHT -****100 marc**

{	(a) Ionramháil Ábhair = 20 marc	}	$20 + 80 = 100$
	(b) Cumas Gaeilge = 80 marc		

[Cumas Gaeilge = **(i)** fairsingeacht agus saibhreas Stór Gaeilge an iarrthóra, móide **(ii)** beachtas maidir le máistreacht cruinnúsáide ar na príomhghnéithe de cheart na Gaeilge.]

Nóta:

Caithfidh an Scrúdaitheoir Cúnta an marc a bhronntar as 20 (Ábhar) agus an marc a bhronntar as 80 (Gaeilge) a thaispeáint go soiléir ag bun na hiarrachta ceapadóireachta.

CEIST 2**- LÉAMHTHUISCINT -****70 marc****A (35 mharc)**

(i)	(a)	Cad a tharla ar an “lá cinniúnach” úd?	= 4 mharc;
	(b)	An cinneadh a bhain le Dealbh na Saoirse dá bharr.	= 3 mharc
(ii)	(a)	An bhaint a bhí ag an bhFrainc le Dealbh na Saoirse.	= 4 mharc;
	(b)	An tábhacht don bhFrainc a bhain leis na hidéil úd.	= 3 mharc
(iii)	(a)	Ceangal in aigne mhuintir Nua Eabhrac idir an mhuirbhealach agus an dealbh	= 4 mharc
	(b)	Cad í íoróin shearbh na staire?	= 3 mharc
(iv)	(a)	An dearcadh a bhí ag Bertholdi ar an Eoraip.	= 4 mharc;
	(b)	An rud nach bhféadfadh sé a shamhlú faoin a dhealbh.	= 3 mharc;
(v)	(a)	Seasamh na Fraince i leith ionsaí Mheiriceá ar an Iaráic.	= 4 mharc;
	(b)	Cén ré nua atá i gceist ag an údar?	= 3 mharc.
		4+3+4+3+4+3+4+3+4+3	= 35 mharc.

(Gaeilge lochtach: 0 - 3 a bhaint den iomlán a gnóthaíodh.)

B (35 mharc)

(i)	(a)	Atmaisféar an charbhnaíl ag oscailt mhonarcha Google. Cén fáth?	= 4 mharc;
	(b)	Cén t-éacht atá luaite leis an mbeirt?	= 3 mharc;
(ii)	(a)	Cén dúil a bhí acu ar aon?	= 4 mharc;
	(b)	Cúram a ghlac duine acu agus an fáth.	= 3 mharc
(iii)	(a)	An fáth a raibh sé ina spairn idir iad agus lucht Wall Street.	= 4 mharc;
	(b)	An fáth nár éirigh go maith leis an gceant.	= 3 mharc;
(iv)	(a)	An tionchar a bhíonn ag an bprionsabal daingean ar a saol.	= 4 mharc;
	(b)	A dtuiscint ar mheon an ghnáthdhuine.	= 3 mharc;
(v)	(a)	Cén t-athrú atá ar iompar na beirte?	= 4 mharc;
	(b)	An praghas ard atá le híoc acu anois ?	= 3 mharc.
4 + 3 +4 +3 +4 + 3 + 4 +3+4+3			= 35 mharc.

[Gaeilge lochtach: 0 - 3 a bhaint den iomlán a gnóthaíodh.]

[I gcás A agus B, gearrfaí pionós i ngeall ar iomarcaíocht.]

Nóta: Taispeánfar na marcanna a ghnóthaíonn iarrthóirí as an mbuneolas a aimsiú agus as na freagraí a bheith ina bhfocail féin acu ar na scrípteanna. Taispeánfar freisin na marcanna a bhaintear i ngeall ar an nGaeilge a bheith lochtach agus na marcanna a bhaintear i ngeall ar iomarcaíocht san ionad cuí ar na scrípteanna.

Páipéar II (180 marc)

Maidir le Ceist 1 (Prós) agus le Ceist 3 (Filíocht), rogha idir cúrsa ainmnithe (prós ainmnithe/filíocht ainmnithe) agus cúrsa roghnach (prós roghnach/filíocht roghnach) atá i gceist. Caillfeá marcanna sa chás nach gcloítear leis an riail seo.

CEIST 1	- PRÓS -	40 marc

Freagair **A** (Prós Ainmnithe) **nó B** (Prós Roghnach).

A	- PRÓS AINMNITHE -	(40 marc)

- (a) Ceangal idir Draíocht agus mothúcháin láidre daonna—dean plé.
(Clann Lir) Ionramháil Ábhair = 22 mharc

Nó

- Léiriú drámatúil greannmhar ar mheon an fhir...dean plé
(Fiosracht Mhná) Ionramháil Ábhair = 22 mharc

(b)

- Plé ar a éifeachtaí is a léirítear cás na máthar
(Gafa) Ionramháil Ábhair = 13 mharc

Nó

- Léiriú éifeachtach ar chlann i mbaol titim as a chéile.
(Gafa) Ionramháil Ábhair = 13 mharc

- Cumas Gaeilge - (a) agus (b) le chéile = 5 mharc

B - PRÓS ROGHNACH - (40 marc)

Freagair **(a) agus (b)** anseo.

- (a)** Tionchar ag mianta agus mothúcháin duine dena príomhcharachtair ar eachtraí an scéil.
(Scéal Béaloidis)

Teideal an scéil agus ainm an údair. Ionramháil Ábhair = 22 mharc

Nó

Plé ar an gcaidreamh idir beirt dena príomhcharachtair agus forbairt ar an gcaidreamh.
(Gearrscéal)

Teideal an gearrscéil agus ainm an údair. Ionramháil Ábhair = 22 mharc

- (b)** Plé ar fhadhb duine dena príomhcharachtair agus an réiteach a fhaightear /nach bhfaightear.
(Úrscéal)

Teideal an úrscéil agus ainm an údair. Ionramháil Ábhair = 13 mharc

Nó

Plé ar an bplota agus ar an gcaoi a ndéantar forbairt air.

(Úrscéal)

Teideal an úrscéil agus ainm an údair. Ionramháil Ábhair = 13 mharc

Cumas Gaeilge - **(a)** agus **(b)** le chéile = 5 mharc

C. 1 = 40 marc (22 + 13 + 5)

Nóta: Caithfidh an Scrúdaitheoir an marc as 22 (Ábhar) agus as 13 (Ábhar) agus as 5 (Gaeilge) a thaispeáint go soiléir sna hionaid chuí ar an bhfreagarleabhar.

Ní bhronnfar marcanna ar theidil/ainmneacha údar a lua ach bainfear marcanna mura luaitear iad.

Ceist 2**- PRÓSTÉACS BREISE -****40 marc**[(a)(i) nó (a)(ii) nó (b)(i) nó (b)(ii) le déanamh as **A** nó **B** nó **C** nó **D**]{ Ionramháil Ábhair
{ Cumas Gaeilge

= 35 mharc}

= 5 mharc}

35 + 5:

C.2 = 40 marc**Nóta:** Caithfidh an Scrúdaitheoir an marc as 35 (Ábhar) agus an marc as 5 (Gaeilge) a thaispeáint go soiléir san ionad cúí ar an bhfreagarleabhar.**CEIST 3****- FILÍOCHT -****70 marc**Freagair **A** (Filíocht Ainmnithe) nó **B** (Filíocht Roghnach) **agus** freagair **C** (Dánta Dualgais Breise).**A****- FILÍOCHT AINMNITHE -****(35 mharc)**Freagair **(a)** **agus** **(b)** anseo.**(i)** Codarsnacht idir aoibhneas na hóige agus aigne shuaite an duine fhásta.
(*Chlaon mé mo Cheann*) =11 mharc**(ii)** Úsáid as an íomhá “an strainséir sa doras”.
(*Chlaon mé mo Cheann*) =6 mharc= 17 marc (Ionramháil Abhair)**Nó****(i)** Plé ar léiriú uaigneas na dtuismitheoirí.
(*Mac Eile Ag Imeacht*) =11 mharc}**(ii)** Éifeacht na húsáide as atmaisféar; athrá; friotal; íomhánna
(*Mac Eile Ag Imeacht*) = 6 mharc= 17 marc (Ionramháil Ábhair)**(b)**Plé **gairid** ar an téama agus ar léiriú an téama
(*Treal*) = 13 mharc**Nó**Plé ar a éifeachtaí a théann an dán i bhfeidhm ort:
(*Treal*) = 13 mharc

B	- FILÍOCHT ROGHNACH -	(35 mharc)

Freagair **(a) agus (b)** anseo.

(a)

- (i)** Léiriú éifeachtach ar dhá mhothúchán. = 11 mharc
(Dán **nua**-aimseartha le **fear**.)

(Teideal an dáin agus ainm an fhile.)

- (ii)** Íomhá amháin a chuaigh i bhfeidhm ort agus an fáth. = 6 mharc

= 17 marc

Nó

- (i)** Mínigh íomhá amháin agus mar a dhéanann sé léiriú ar an téama = 11 mharc
(Dán **nua**-aimseartha le **fear**)

(Teideal an dáin agus ainm an fhile.)

- (ii)** Trácht ar éifeacht na húsáide as 1 de: = 6 mharc
Atmaisféar; friotal; athrá

= 17 marc

(b)

Dán **Nua**-aimseartha le **bean** agus nár roghnaíodh thuas:
An chaoi a ndeachaigh an dán i bhfeidhm ort féin.

= 13 mharc

(Teideal an dáin agus ainm an fhile)

Nó:

Dán **Nua**-aimseartha le **bean** agus nár roghnaíodh thuas.
Brí le do rogha meafar

= 13 mharc

(Teideal an dáin agus ainm an fhile)

NÓTA:- I gcás an chúrsa roghnaigh, gearrtar piónós de 1 mharc mura luaitear ainm an tsaothair/ dáin nó ainm an údair más ann dó.

C (35 mharc)

Freagair (a) nó (b) anseo

(a)

- (i) Trácht ar na cleasa cainte chun an cailín a mhealladh = 18 marc}
Úrchnoc Chéin Mhic Cáinte
- (ii) Mínigh na línte = 5 mharc}
- (iii) Nóta ar an mheadaracht agus léiriú I gcás véarsa = 7 mharc}
= 30 marc (Ionramháil Ábhair)

(b)

- (i) “Dearcadh gruama ar an gcaidreamh daonna.” Pléigh = 18 marc}
Teangmháil
- (ii) Mínigh na línte = 5 mharc}
- (iii) Nóta ar atmaisféar = 7 marc}
= 30 marc (Ionramháil Ábhair)

Cumas Gaeilge (A nó B agus C le chéile)

= 10 marc

C.3 = 70 marc

Nóta: Caithfidh an Scrúdaitheoir an marc as 17 (Ábhar) agus as 13 (Ábhar) agus as 30 (Ábhar) agus as 10 (Gaeilge) a thaispeáint sna hionaid chúí ar an bhfreagarleabhar.

Ceist 4	- STAIR -	30 marc

Dhá cheann le déanamh as (a), (b), (c), (d), (e), (f).

13 + 12 (Eolas) móide 5 mharc ar an gCumas Gaeilge (sa dá cheann le chéile). = 30 marc.

Nóta: Caithfidh an Scrúdaitheoir Cúnta an marc a bhronntar as 25 (Eolas) agus an marc a bhronntar as 5 (Gaeilge) a thaispeáint go soiléir san ionad cúí ar an bhfreagarleabhar.

CLUASTUISCINT (100 marc)

:

{		(i) Tuiscint	= 90 marc	}
{		(ii) Cumas Gaeilge	= 10 marc	}
{		(iii) Iomlán	= 100 marc	}

Cuid A: 30 marc (Eolas)

Fógra 1: 2 mharc X 5 = 10 marc

Fógra 2: 2 mharc x 6 = 12 marc

Fógra 3: 2 mharc X4 = 8 marc

10 + 12 + 8 = 30 marc

Cuid B: 40 marc (Eolas)

Comhrá 1:	2 mharc X 6	=	12 mharc
Comhrá 2:	2 mharc x 8	=	16 mharc
Comhrá 3:	2 mharc X 6	=	12 mharc
	12 + 16 + 12	=	<u>40 marc</u>

Cuid C: 20 marc (Eolas)

Píosa 1:	2 mharc x 3	=	6 mharc
Píosa 2:	2 mharc X 4	=	8 marc
Píosa 3:	2 mharc X 3	=	6 mharc
	6 + 8 + 6	=	<u>20 marc</u>

*****

Tugadh an treoir seo a leanas do na scrúdaitheoirí ar fad:

Níor mhiste do gach Príomhscrúdaitheoir Comhairleach gach a leanann seo a chur in iúl do na Scrúdaitheoirí Comhairleacha. Níor mhiste do na Scrúdaitheoirí Comhairleacha é seo a leanas a chur in iúl dá Scrúdaitheoirí Cúnta:

Sa chás go dtagann scrúdaitheoir cúnta trasna ar script a bhaineann le hiarrthóir ar cuireadh socruithe speisialta ó thaobh scrúdaithe de ar fáil dó/di

- níor mhór don scrúdaitheoir cúnta a chur in iúl dá scrúdaitheoir comhairleach go bhfuil a leithéid de script le marcáil aige/aici.
- caithfidh an scrúdaitheoir comhairleach a mhíniú don scrúdaitheoir cúnta go bhfuil gach gné den scéim mharcála faoi mar atá leagtha amach le cur i bhfeidhm ó thaobh mharcáil na scrípte de ach amháin nach mbeidh an litriú agus gnéithe áirithe den ghramadach san áireamh
- míneoidh an scrúdaitheoir comhairleach don scrúdaitheoir cúnta go mbeifear ag déanamh fiosruithe ina thaobh seo lena chinntiú go bhfuil an scéim mharcála á cur i bhfeidhm ag an scrúdaitheoir cúnta ina leithéid de chás faoi mar ba cheart.